

In welzijnsland liever kleur dan grijs

Ignace Leus (redactielid)

De Vlaamse overheid heeft aan vele verantwoordelijken in welzijnsland haar jaarwensen overgemaakt via een kalender *De 12 troeven van de lokale dienstencentra*.

We citeren minister Vogels: "In deze kalender brengt de Vlaamse overheid haar visie op het ouderenbeleid van de toekomst in beeld. Daarin speelt het lokaal dienstencentrum een centrale rol. De uitbouw van dergelijke centra is de komende jaren dan ook een van mijn beleidsprioriteiten."

De wettelijke opdrachten van deze centra zijn vermeld in het thuiszorgbesluit, dat ook de opdrachten weergeeft van een zestal andere soorten voorzieningen zoals de regionale dienstencentra, de diensten gezinszorg, de mantelzorgverenigingen enz. Het gaat om hulp aan zieken via advies en info, materiële ondersteuning, vrijwilligerswerk, sociaal netwerk.

De erkenning van het werk van de ziekenfondsen in het thuiszorggebeuren gebeurt via de erkende regionale dienstencentra, de 'thuiszorgcentra'. De lokale dienstencentra zijn eerder geïnspireerd vanuit de OCMW's. Vandaar...

Deze mededeling van de overheid begin januari komt raar over, aangezien de minister in de loop van die maand provinciale hoorzittingen organiseert om te luisteren naar wat men op het terrein denkt over de eindrapporten *Naar een vernieuwd Vlaams Ouderenbeleid*. Debatcultuur?

WAT POSITIEF IS

Elk beleidsinitiatief dat de zorg voor ouderen effectief wil verzekeren, verdient in principe

steun. Het wordt immers hoogtijd voor de nodige maatregelen opdat Vlaanderen ook morgen het sterk groeiend aantal zwaar zorgbehoeftigen kwaliteitsvol kan verzorgen.

Het pleit dan ook voor de Vlaamse overheid dat men de mensen daadwerkelijk wil helpen onder de kerktoeren. Duizenden zieken leven inderdaad thuis, in de Vlaamse dorpen en steden.

WAT KLEURLOOS IS EN EENZIJDIG

De kritiek op de overheids campagne betreft de eenzijdige bevordering van één structuur, zowel moreel als geldelijk, en het bewust negeren van andere partners voor de zorgbehoevenden op het vlak van advies, informatie en ondersteuning.

Eén bekommernis moet er zijn: hoe worden gezinnen met zieken zo goed mogelijk geïnformeerd en bijgestaan? Mijn inspiratie is het bestaan van 'maatschappijen van onderlinge bijstand', nu ziekenfondsen genoemd.

Er wordt te weinig plaats gegeven aan de honderden mensen die ook thuis en plaatselijk anderen helpen. Er is in de feiten geen uitgesproken steun voor de vele andere initiatieven, verenigingen en organisaties waarbinnen sinds vele jaren letterlijk de handen uit de mouwen worden gestoken om de medemens te helpen.

Waar lees ik dat de minister effectief aan de ouderen- en ziekenorganisaties het aanbod zal doen om gebruik te maken van de vergaderaccommodatie van een door de overheid betaald lokaal dienstencentrum? De vrije verenigingen ervaren dagelijks op vele plaatsen dat

ze geen gebruik mogen maken van het lokaal dienstencentrum, want gekleurd. Hun werking ondervindt door de overheid betoelaagde concurrentie. In andere teksten belijdt men met woorden de nood aan verenigingen, aan burgers die het sociaal netwerk vrijwillig willen waar maken. Maar toch liefst niet in een georganiseerd gekleurd verband?

WAT THEORETISCH IS

"Iedereen kan er terecht voor alles, maar het dienstencentrum zet geen parallel aanbod op. Het dienstencentrum schakelt de bestaande organisaties en voorzieningen in of verwijst ernaar door. Is er toch een leemte, dan vult het centrum die zelf op."

Prachtig voorbeeld van een theoretisch concept. Hoe wil men de verenigingen effectief het inspraakrecht verlenen om, met respect voor elk initiatiefrecht, mede aan ouderen een gevarieerd aanbod te doen van activiteiten in daartoe aangepaste accommodatie? En, mag men ook verenigen en bloeien buiten het lokaal dienstencentrum?

In de eerste plaats is daarvoor nodig dat de Vlaamse overheid het verenigingsleven volledig steunt in daden. Een vollediger boodschap wordt het als ze volgend jaar een kalender aanbiedt met *De 12 troeven van de verenigingen*. Geloofwaardig wordt het principe van samenwerking als deze lokale dienstencentra niet *gerund* worden door de plaatselijke politiek, maar als vzw's met vertegenwoordiging van de organisaties en inbreng van individuele deskundigen. En ondersteunt men het verenigingsleven ook los van de aanwezigheid in een pluralistische voorziening of samenwerkingsmodel?

WAAR HET IN FEITE OM GAAT

Vanuit het axioma van 'efficiëntie' en 'samen-

werking', is er in welzijnsland een sterke stroming aanwezig die de erkenning van voorzieningen afhankelijk dreigt te maken van de aanwezigheid, de samenwerking en de integratie in een overkoepelend orgaan.

De tendens is er om organisaties slechts dan te betoelagen als ze meewerken in eenheidsstructuren. Men erkent de organisatie op zich niet meer, maar haar werking wordt door de Vlaamse overheid alleen gekend en erkend via koepelstructuren. In de Brusselse administraties denkt men dat de Samenwerkingsinitiatieven Thuiszorg (SIT's) hulpmiddelen uitlenen, cursussen organiseren, vrijwilligers begeleiden... omdat dit zo in hun verslagen staat, en de overheid alleen via deze structuren wil communiceren.

WAT EEN MISKENNING IS

Wat honderden professionele en vrijwillige medewerkers van de samenstellende organisaties doen, wordt weggegomd... Ja, stel u voor dat men zou moeten erkennen dat al dit goede werk gebeurt door kleurrijke organisaties en voorzieningen, met besturen van vrije burgers.

De concrete hulp die de ziekenfondsen via de erkende regionale dienstencentra aanbieden, wordt volledig doodgezwegen. Nochtans doen ze sedert jaren hetzelfde werk dat nu toegevoegd wordt aan de lokale dienstencentra, zoals informatie en advies.

Het lijkt alsof men, zonder enige bewijsnood, wel meerwaarde toeschrijft aan lokale dienstencentra, maar het jarenlange werk van ledenorganisaties gewoon niet wil erkennen.

Wetenschappelijk onderzoek, in opdracht van de Vlaamse overheid, heeft aangetoond dat de Vlaming vertrouwen heeft in zijn ziekenfonds, en het erkent als een laagdrempelige informatieverlener.

Men lijkt bewust te ontkennen dat er geen betere organisatievorm is, samen met het OCMW, die efficiënter alle Vlaamse zieken, gehandicapten en oudere zorgbehoeftigen kan informeren over wetten, reglementeringen en voorzieningen. De OCMW's bieden een territoriale dekking, terwijl de ziekenfondsen een volledig bereik hebben via de aansluiting van alle Vlamingen. Waarom slechts één van die twee kanalen waarderen?

Fundamenteel is dus de vraag of men vanuit de Vlaamse overheid de meerwaarde aanvaardt van de werking van de ziekenfondsen op het vlak van de ondersteunende taken in de thuiszorg.

Zal men de ziekenfondsen via erkenning en betoelaging aanmoedigen om bedoelde leden te informeren en te adviseren? Uit de jaarkalender zou kunnen blijken dat de Vlaamse regering één informatieloket wil promoten, en alleen de lokale dienstencentra bij de bevolking wil bekendmaken. Vindt de Vlaamse regering het goed dat ziekenfondsen de onderlinge solidariteit, het sociale netwerk mee ondersteunen via zorgende vrijwilligerswerking? Door de eenzijdige publicatie ontstaat de indruk dat men alleen, of bij voorrang, dát vrijwilligerswerk wenst te bevoordelen dat gebeurt via pluralistische lokale dienstencentra of door centra beheerd door de lokale overheid.

Veel initiatief dreigt verloren te gaan als het binnenkort alleen nog erkend kan worden via een pluralistische eenheidsorganisatie of via een openbare dienst.

En ja, al dit ziekenfondswerk gebeurt vanuit de bekommernis om het behoud en de groei van het aantal leden, maar wel vanuit een concurrentie die gericht is op het zo goed mogelijk helpen van leden. Is er een betere waarborg voor goede dienstverlening dan een ledenorganisatie die wenst dat zorgbehoevende leden

zo goed mogelijk geholpen worden? Wat is de verwachte meerwaarde van één orgaan met weinig cliëntbetrokkenheid, met vooral géén concurrentie, en dus geen keuzevrijheid voor de gebruiker?

STANDPUNT

Uit de waardering van cliënten uit het verleden blijkt dat, voor de zorgbehoevende, op lange termijn de keuzevrijheid de beste kans inhoudt voor een kwaliteitsvolle dienstverlening en volledige informatiemogelijkheid. Zowel OCMW's als ziekenfondsen hebben de opdracht om hun leden en de bevolking zo goed mogelijk te helpen. Beide moeten in die taak gesteund worden.

Alle voorzieningen en diensten moeten door de overheid, ook de plaatselijke, gelijkwaardig erkend en betoelaagd worden. Dat deze overheid belastinggeld gebruikt om alleen de door haar beheerde voorzieningen te betoelagen, lijkt discriminatoir en onaanvaardbaar.

In het kader van een efficiënt, volgehouden en doorzichtig beleid is het aangewezen erkenning te blijven geven aan de dienstverlening van *social-profit* organisaties en verenigingen die er sedert jaren in lukken de voordelen en de efficiëntie van een professionele dienstverlening te verbinden aan de inzet van duizenden vrijwilligers. Via een solidaire financiering van diensten, hulpmiddelen enz. lukt men er ook in om de zorgbehoevende concreet te helpen.

Per dorp één informatiepunt, één rustoord, één dienst voor gezinszorg, één huisarts, één bank... één partij?

Bij de val van de Berlijnse Muur trok de vrije economie naar het Oosten, maar soms lijkt het of de Oost-Europese sociale bureaucratie naar het Westen kwam.